

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
24 червня 2020 року,
Протокол № 10

Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І Чорний
(підпис)

24 червня 2020 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
з навчальної дисципліни
«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ ПРАВА»
для підготовки на третьому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 Право галузі знань
08 Право**

м. Хмельницький
2020

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни		3
2.	Заплановані результати навчання		4
3.	Програма навчальної дисципліни		5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни		7
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	7
	4.2.	Аудиторні заняття	7
	4.3.	Завдання для самостійної роботи аспірантів	7
5.	Методи навчання та контролю		7
6.	Схема нарахування балів		8
7.	Рекомендовані джерела		9
	7.1.	Основні джерела	9
	7.2.	Допоміжні джерела	12
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		12

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 08 Право
2. Код і назва спеціальності	– 081 Право
3. Назва спеціалізації	– немає
4. Назва дисципліни	– Методологія наукових досліджень у галузі права
5. Тип дисципліни	– обов'язкова
6. Код дисципліни	– ОК 6
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– третій
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– доктор філософії
9. Курс / рік навчання	– перший
10. Семестр	– другий
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 4 / 120
2) денна / заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 20
% від загального обсягу	– 17
лекційні заняття (годин)	– 12
% від обсягу аудиторних годин	– 60
семінарські заняття (годин)	– 8
% від обсягу аудиторних годин	– 40
самостійна робота (годин)	– 74
% від загального обсягу тижневих годин:	
аудиторних занять	– 3
самостійної роботи	– 5
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ОК 1 Філософія науки – ОК 2 Тлумачення нормативно-правових актів – ОК 3 Академічне письмо іноземною мовою – ОК 4 Культура мовлення науковця
2) супутні дисципліни	– ОК 5 Юридична техніка – ОК 3 Академічне письмо іноземною мовою – ОК 7 Академічна доброчесність та захист права інтелектуальної власності
3) наступні дисципліни	– ОК 8 Інформаційні технології в наукових дослідженнях – ВК 22 Організаційні та правові засади підготовки і захисту дисертації – ВК 23 Методика роботи з науковою інформацією – ВК 26 Правове регулювання науково-педагогічної та наукової діяльності – ВК 29 Теорія аргументації – ВК 30 Діалектика як світоглядна основа наукових досліджень

14. Мова вивчення дисципліни – українська

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Методологія наукових досліджень у галузі права» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-науковою програмою «Доктор філософії з права»:

РН-1 Володіти системним науковим світоглядом для проведення наукових досліджень, абстрактно мислити, аналізувати та узагальнювати інформацію з різних джерел

РН-6 Демонструвати знання методології наукових досліджень у галузі права, ефективно застосовувати різноманітні методи під час проведення власного наукового дослідження

РН -15 Демонструвати уміння формулювання власної цілісної, логічної й обґрунтованої позиції щодо правової проблеми, відстоювати і захищати її перед підготовленою аудиторією.

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен:</i>
1. Знання
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату, пов'язаного із здійсненням науково-дослідницької діяльності, зокрема, зміст понять: «методологія», «метод», «методика», «методологія правових досліджень», «парадигма» тощо;
1.2) називати суб'єктів, які можуть здійснювати наукові дослідження у правовій сфері;
1.3) визначати підстави та умови здійснення наукових досліджень у сфері права;
1.4) описувати основні вимоги до наукової діяльності у сфері права.
2. Розуміння
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати та аргументувати вибір методологічного інструментарію для проієднення наукового дослідження в сфері права;
2.2) необхідності добросовісного виконання професійних обов'язків, дотримуватися принципів етики вченого;
2.3) обговорювати сучасний стан методології наукового пошуку;
2.4) Прогнозувати результати конкретного наукового дослідження в сфері права;
2.5) пояснювати різницю між окремими спорідненими поняттями, наприклад, поняттями «метод», «методологія», «постулат», «парадигма» тощо;
2.6) пояснити можливості застосування та переваги окремих наукових методів та методологічних підходів.
3. Застосування знань
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) застосовувати одержані знання для використання в процесі здійснення науково-дослідницької роботи;
3.2) володіти методикою самостійного вивчення та аналізу правових явищ, історико-правового процесу, міжнародного права і національних правових систем;
3.3) знати специфіку фундаментальних та прикладних правових досліджень

4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) проводити аналіз наявного методологічного інструментарію;
4.2) розділяти документи, якими регламентується наукова діяльність;
4.3) виводити можливі наслідки досягнутих наукових результатів.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) аргументувати потребу у проведенні дослідження конкретного правового явища або процесу;
5.2) узагальнювати факти для проведення дослідження;
5.3) Уміти презентувати свої наукові результати.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати прийняте рішення щодо обраного наукового дослідження на предмет його своєчасності та актуальності;
6.2) робити висновок щодо відповідності матеріалу принципам науковості;
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) здатність володіти компетентним використанням на практиці набутих умінь та навичок в організації дослідницьких робіт;
7.2) спроможність проводити наукові дослідження в галузі права

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Методологія науки і правознавство.

Особливості правознавства як напряму наукового дослідження. Правознавство в системі соціально-гуманітарного наукового знання. Метод, методика і техніка дослідження. Наукові методи та методи практичної діяльності.

Стиль і жанри наукових юридичних робіт.

Тема 2. Методологія та методика правових досліджень

Поняття і структура методології правознавчих наук. Класифікація методів юридичної науки. Предметна та цільова обумовленість методів юридичної науки.

Належність, допустимість, істинність, доцільність при виборі методу дослідження.

Наукові поняття, правові поняття, правові категорії і правовий концепт.

Тема 3. Сучасні методологічні підходи та методи у правових дослідженнях.

Некласичні методологічні підходи у правознавстві та їх зв'язок зі зміною ідеалу раціональності. Детермінація методологічних підходів соціокультурним контекстом.

Класичні методологічні підходи у правознавстві (структурний, функціональний, системний). Сутність окремих сучасних методологічних підходів у дослідження права (герменевтичний, синергетичний, антропологічний, інтегральний, комунікативний, феноменологічний, соціокультурний).

Сучасні методи наукового дослідження права та правових явищ. Система сучасних методів у правознавстві. Методологія дослідження правового явища.

Тема 4. Парадигмальні засади наукових досліджень

Праворозуміння. Тип праворозуміння та його значення для юридичної науки та практики. Класичні та неklasичні типи праворозуміння. Особливості історизму, соціологізму, позитивізму як типів праворозуміння. Співвідношення парадигми і типу праворозуміння. Праворозуміння як парадигма.

Тема 5. Методологія конкретних правових досліджень

Фундаментальні і прикладні дослідження у сфері права. Особливості теоретико-правових та історико-правових досліджень. Специфіка галузевих правових досліджень.

Особливості наукових досліджень в сфері прикладних юридичних наук. Методологія емпіричних правових досліджень. Методологія догматичних правових досліджень. Методологія порівняльно-правових досліджень. Методологія галузевих юридичних досліджень. Методологія метатеоретичних досліджень.

Тема 6. Організація наукової діяльності й наукових досліджень

Організація творчої діяльності дослідника. Наука як творчість. Наука як професія. Структура та релевантність наукового дослідження. Дослідник і вчений. Особистість вченого. Особливості розумової праці

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна/ заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1	Методологія науки і правознавство	12	2	-	-	-	10
2	Методологія та методика правових досліджень	24	2	2	-	-	20
3	Сучасні методологічні підходи та методи у правових дослідженнях.	24	2	2	-	-	20
4	Парадигмальні засади наукових досліджень	24	2	2	-	-	20
5	Методологія конкретних правових досліджень	24	2	2	-	-	20
6	Організація наукової діяльності й наукових досліджень	12	2	-	-	-	10
	Всього годин	120	12	8	-	-	100

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Завдання для самостійної роботи аспірантів

4.3.1. Завдання для самостійної роботи аспірантів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.2. Виконання індивідуальних завдань всіма аспірантами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими аспірантами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.3. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи аспірантів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація;
- 3) дискусія.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань;
- 2) вирішення ситуаційних завдань;
- 3) складання та розгляд окремих процесуальних документів.

Поточний контроль знань аспірантів з навчальної дисципліни може проводитися у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування аспірантів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) складання та обговорення окремих процесуальних документів за ситуаційними завданнями;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

Структура екзаменаційного білету: два теоретичних питання, одне ситуаційне завдання.

Приклад залікового білету:

1. Поняття методології наукових досліджень
2. Класифікація методів
3. Вимоги до оформлення літератури дисертаційного дослідження.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів аспірантам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих аспірантом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 6 лекційних занять за денною та заочною формами навчання.

Отже, аспірант може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій					
			1	2	3	4	5	6
1.	Денна	6	1,7	3,3	5,0	6,7	8,3	10
2.	Заочна	6	0,8	1,7	2,5	3,3	4,2	5

6.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 4 семінарських заняття за денною формою навчання та заочною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного) заняття кожному аспіранту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (в редакції, затвердженій рішенням вченої ради від 29 травня 2017 року, протокол № 14).

6.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу здобувачів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	б тем	Номер теми						Усього балів
		1	2	3	4	5	6	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу							
	денна форма навчання	2	2	2	2	2	2	12
	заочна форма навчання	4	4	4	4	4	4	24
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання							
	денна форма навчання	8						8
	заочна форма навчання	16						16
3.	Усього балів							
	денна форма навчання							20
	заочна форма навчання							40

7. Рекомендовані джерела

7.1 Нормативно-правові акти

Тема 1

1. Афанасьев В.Г. Системность и общество. М.: Политиздат, 1980. 368 с.
2. Блауберг И.В. Философский принцип системности и системный подход. Вопросы философии. 1978. № 8. С. 39–52.
3. Вовк В. М., Олійник У. М. Здобутки четвертої промислової революції як виклик сучасній юриспруденції. URL : http://univer.km.ua/doc/zbirniki/Zbirnik_KhKhV_schorichnoi_zvitnoi
4. Керимов Д.А. Методологические функции философии права. Государство и право. 1995. – № 9. С. 15-22.
5. Керимов Д.А. Методология права: предмет, функции, проблемы философии права. 4-е изд. М.: Изд-во СГУ, 2008. 521 с.
6. Кохановский В.П. Философия. Ростов-на-Дону: Феникс, 2003. 224 с.
7. Маркарян Э.С. Глобальное моделирование, интеграция наук и системный подход. Системные исследования: методологические проблемы. Ежегодник. 1980. М., 1981. С. 135–154.
8. Садовский В.Н. Основание общей теории систем. Логико-методологический анализ. М.: Наука, 1974. 279 с.
9. Селіванов В. До проблеми методологічного забезпечення теоретичного аналізу державотворення і правотворення в Україні. Право України. 2006. № 4. С. 21-28.
10. Скаун О.Ф. Теорія держави і права: підручник. Харків: Консум, 2001. 656 с.
11. Теория государства и права: курс лекций. Н.И. Матузова, А.В. Малько. М., 2000. 776 с.
12. Філософія права: навч. посібник. О.О. Бандура, С.А. Бублик, М.Л. Заінчковський та ін.; за заг. ред. М.В. Костицького, Б.Ф. Чміля. К.: Юрінком Інтер, 2000. 336 с.
13. Філософський енциклопедичний словник .лід гол. ред. В.І. Шинкарука. К.: Абрис, 2002. 742 с.

Тема 2

1. Гришина Н.В. Давайте договоримся. Практическое пособие для тех, кому

приходиться разрешать конфликты. СПб., 1993

2. :Вовк В. М. Дослідження бінарних опозицій у праві як розширення предметного поля вітчизняної філософії права. Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Право. гол. ред. Ю.М. Бисага. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2014. Вип. 24. Т. 4. С. 184–186.

3. Вовк В. М. Культурно-правова антропологія як основа сучасних правознавчих студій. URL : http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/11882/1/zbir-pr-peformi_p077-078.pdf

4. Гусев А. І. Окремі психологічні аспекти впровадження медіаційних технологій у роботу за «латентними правопорушеннями» у шкільному середовищі. Теоретичні і прикладні проблеми психології: зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. №1 (36), 2015. С. 121 - 128.

5. Гусев А. І. Принцип безоцінюваності як складова особистісно -орієнтованого підходу до підготовки майбутніх психологів в системі післядипломної педагогічної освіти. Теоретичні і прикладні проблеми психології : зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля. № 2 (37), 2015. С. 131-138.

Тема 3

1. Братасюк В. Особливості методологічного аналізу правової реальності. Електронний ресурс. Вісник Академії управління МВС. 2008. № 1–2. С. 74–87.

2. Вовк В. , Олійник У. Методологічні засади дослідження права на свободу думки, совісті та релігії. Філософські та методологічні проблеми права. 2019. № 18 (2). С. 27-35.

3. Вовк В.М. Дослідження бінарних опозицій у праві як розширення предметного поля вітчизняної філософії права. Вісник УЖНУ. Серія право. Випуск 24. Т.4. С. 184-187.

4. Данильян О.Г. Теоретико-методологічні проблеми захисту прав людини в сучасному суспільстві. Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2013. № 3. С. 84–91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_2013_3_13

5. Дудченко В.В. Роль методології юридичної науки у становленні новаційного науково-правового мислення. Актуальні проблеми держави і права. 2003. Вип. 21. С. 13–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2003_21_3

6. Кельман М.С. Методологічна ситуація у сучасному правознавстві та тенденції розвитку його методології. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. 2013. Вип. 5. С. 4–8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_5_3

7. Лук'янова Г.Ю. Методологічний пошук синтезу типів праворозуміння в сучасній українській юриспруденції. Європейські перспективи. 2012. № 2(2). С. 53–59. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2012_2\(2\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2012_2(2)_11)

8. Мережко О. До питання про можливість створення універсальної теорії права. Філософія права і загальна теорія права. 2013. № 1. С. 180–182. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/filpr_2013_1_17

9. Сердюк О.В. Методологічні дослідження в правознавстві: зміна парадигм. Актуальні проблеми держави і права. 2005. Вип. 24. С. 217–224. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2005_24_32

10. Фальковський А.О. Поняття та функції методологічних підходів у сучасних правових дослідженнях. Актуальні проблеми держави і права. 2009. Вип. 45. С. 40–44.

11. Фальковський А.О. Різноманітність аксіологічних підходів у методології права. Актуальні проблеми держави і права. 2009. Вип. 50. С. 73–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2009_50_13

Тема 4

1. Александрова, С.А. Правопонимание и права человека: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Владимир, 2007.
2. Андреев Д.В., Вовк В.М., Івченко Ю.В. Філософія права: актуальні проблеми та сучасні інтерпретації: Навчальний посібник. К., 2012. 224с.
3. Веденин, В.С. Влияние правопонимания на становление и развитие институтов российского права (на примере патентного права): автореф. дис. ... канд. юр. наук. Владимир, 2007.
4. Вобликов, В.Ю. Правопонимание в современной российской теории права II Журнал Стredo new. 2006. № 3.
5. Вовк В. М. Філософія права : навч.-метод. матеріали. Івано-Франківськ : Сімік, 2006. 188 с.
6. Железнова, Н.Д. Правопонимание и судебная практика: теоретические проблемы взаимодействия: автореф. дис. ... канд. юр. наук. Нижний Новгород, 2001.
7. Костенко, А.Н. Что есть право? Правопонимание в контексте натуралистического мировоззрения II Правовестник. 2012. 28 окт.
8. Лапаева, В.В. Типы правопонимания: правовая теория и практика. М., 2012.
9. Матюхин, А.А. Поиски оснований правопонимания в условиях общественных изменений II Научные труды «Адилет» (Алматы). 2003. № 2(14).
10. Поляков, А.В. Общая теория права: феноменолого-коммуникативный подход: курс лекций. - СПб., 2003.
11. Попов, В.И. Правопонимание в советской юридической науке: дис. ... канд. юр. наук М., 2001.
12. Скоробгатов, А.В. Современные концепции правопонимания: учеб. пособие. Казань, 2010.
13. Фролов, С.Н. Связь концепций происхождения права и типов правопонимания: дис. ... канд. юр. наук. М., 2007.

Тема 5.

1. Агацци Э. Моральное измерение науки и техники. М.: МФФ, 1998. 344 с.
2. Диалектика фундаментального и прикладного. Ю.А. Овчинников, К.В. Фролов, Р.Г. Яновский. М.: Наука, 1989. 335 с.
3. Дротянко Л.Г. Фундаментальне і прикладне знання в авіакосмічних дослідженнях. Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія: Зб. наук. праць. – К.: НАУ, 2005. № 1 (2) С. 22-27.
4. Дротянко Л.Г. Фундаментальне та прикладне знання як соціокультурна та праксеологічна проблема. Центр гуманітарної освіти НАН України; Кіровоградський держ. педагогічний ун-т ім. В. Винниченка. К.: Четверта хвиля, 1998. 174 с.
5. Зельдович Я.Б. Социальное общечеловеческое значение фундаментальной науки. Философия, естествознание, социальное развитие. Крымский С.Б., Сачков Ю.В., Зельдович Я.Б. и др. М.: Наука, 1989. С. 42-49.
6. Лемени А. Тайна рациональности: к вопросу о диалоге между богословием и научным познанием. Научные и богословские эпистемологические парадигмы: историческая динамика и универсальные основания под ред. В. Поруса. М., 2009.
7. Мамчур Е.А. Фундаментальные и прикладные исследования: проблемы границ. Вызов познанию: Стратегии развития науки в современном мире. М.: Наука, 2004. 475 с.
8. Никифоров А. Л. Фундаментальная наука в XXI веке. Фундаментальная наука умирает? Вопросы философии. 2008. № 5.
9. Пружинин Б.И. Ratio serviens? Вопросы философии. 2004. № 12. С. 41-55.
10. Пружинин Б.И. О пользе фундаментальности, или быть ли в России большой науке. Вопросы философии. 1996. № 12. С. 133-141
11. Ржевский В.В., Семенчев В.М. Фундаментальное и прикладное в науке, их взаимосвязь и основные особенности. Вопросы философии. 1980. № 8. С. 107-117.
12. Сачков Ю.В. Фундаментальные науки как стратегический ресурс развития.

Вопросы философии. 2007. № 3. С. 76-89.

13. Степин В.С. Теоретическое знание. М.: Прогресс-Традиция, 2000. 744 с.

Тема 6.

1. Голов А.А. Отношение населения к науке. Информационный бюллетень Экономические и социальные перемены: Мониторинг общественного мнения. М.: АО Аспект-Пресс, 1995. Вып. 6. С. 48-50.

2. Гохберг Л.М., Шувалова О.Р. Общественное мнение о науке. М.: ЦИСН, 1997. 92 с.

3. Докторов Б.З. О характере российского экологического сознания. Информационный бюллетень Экономические и социальные перемены: Мониторинг общественного мнения. М.: АО Аспект-Пресс, 1993. Вып. 7. С. 5-9.

4. Зубова Л.Г., Андреева О.Н., Антропова О.А. Ориентации выпускников на научно-исследовательскую деятельность. Социологические исследования. М., 2008. № 11. С. 119-123.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.president.gov.ua> – Офіційний сайт Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <https://supreme.court.gov.ua> – Офіційний сайт Верховного Суду.
5. <http://www.court.gov.ua> – Офіційний веб-портал «Судова влада України».
6. <http://http://www.gp.gov.ua> – Офіційний сайт Генеральної прокуратури України.
7. <http://www.npu.gov.ua> – Офіційний сайт Національної поліції України;
8. <http://www.nbuv.gov.ua> – Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.

Розробники робочої програми:

Вовк В. М. – професор кафедри теорії та історії держави і права, доктор юридичних наук, професор.

Олійник У.М. – доцент кафедри теорії та історії держави і права, кандидат юридичних наук.

_____ В. М. Вовк

10 червня 2020 року

_____ У. М. Олійник

10 червня 2020 року

Схвалено кафедрою теорії та історії держави і права
10 червня 2020 року, протокол № 10.

Завідувач кафедри _____ Л. Л. Місінкевич

10 червня 2020 року

Декан юридичного факультету

_____ С. А. Крушинський

10 червня 2020 року

Погоджено методичною радою університету 18 червня 2020 року, протокол № 8.

Голова методичної ради _____ І. Б. Ковтун

18 червня 2020 року